

Informace o Alzheimerově nemoci a jiných typech demence

DIAGNOSTIKOVALI LÉKAŘI VAŠEMU BLÍZKÉMU ALZHEIMEROVU NEMOC NEBO JINÝ TYP DEMENCE?

Demenci si často spojujeme se stářím. Nejedná se však o projev stárnutí, **ale o NEMOC**.

Demence vzniká nejčastěji v důsledku Alzheimerovy choroby. Může se ale vyskytnout i u jiných onemocnění, např. u Parkinsonovy choroby nebo jako důsledek cévní mozkové choroby.

CO BYSTE MĚLI VĚDĚT O PŘÍZNACÍCH?

Alzheimerova nemoc postihuje každého člověka trochu jinak. Obecně můžeme tuto nemoc rozčlenit do 3 fází:

1) počátek

Počáteční fáze bývá často přehlížena, nejen blízkými považována nesprávně za příznaky stárnutí. Jedná se zejména o:

- hledání slov, horší vyjadřování
- obtíže s novými přístroji
- zhoršení krátkodobé paměti
- zhoršení orientace v čase i prostoru
- potíže s rozhodováním
- depresivní nálada, apatie či agrese
- ztráta zájmu o oblíbené věci, činnosti

2) střední fáze

- nevzpomenutí si na nedávné události a jména
- neschopnost vařit, uklízet, nakupovat
- zhoršení soběstačnosti
- nutná pomoc s oblékáním, hygienou
- bloudění doma i venku
- mohou se objevit halucinace

3) pozdní fáze

- ztráta soběstačnosti, člověk neví kde je, kdo je
- neschopnost vyjádřit se
- neschopnost rozumět
- špatná chůze
- upoutání na lůžko či vozík

Pro pečující a blízké osoby bývá nejtěžší se vyrovnat se změnami, které Alzheimerova nemoc přináší.

Maminka, tatínek či jiná blízká osoba, se **najednou chová úplně jinak**, nerozumí tomu, co říkáme, nedokáže nám smysluplně cokoli sdělit...

Někdy máme dokonce pocit, že to, co dělá, dělá naschvál...jedná se však o nemoc, jejíž příznaky může nemocný sotva ovlivnit.

CO MŮŽEME jako pečující osoba DĚLAT?

- **Pravidelnost**
pro člověka s demencí znamená řád a pravidelnost bezpečí
- **Podpora soběstačnosti**
snažíme se člověka s demencí nechat dělat to, co sám zvládá, pomáháme mu jen tolik, kolik je nezbytně nutné
- **Podpora důstojnosti**
zabraňujeme ponižování člověka s demencí, pokud to je možné, necháváme ho, aby se sám rozhodoval (co sní, co si vezme na sebe apod.)
- **Jednoduché úkoly**
mluvíme srozumitelně, pomalu a v krátkých větách

Trénování paměti

nemocný se dívá na fotografie svých blízkých, luští křížovky, má označené dveře svého pokoje, vždy je potřeba reagovat na aktuální fázi a schopnosti člověka s demencí

Komunikace „tady a teď“

zejména v pozdějších fázích totiž člověk není schopen rozumět tomu, co znamená včera, za měsíc, dnes ráno apod.

Vyhýbání se žargonu, ironii apod.

člověk s demencí nemusí výrazům, tónu a neverbální komunikace vůbec porozumět či nemusí dobře porozumět a může ho to rozrušit

Dodržování jednotného čísla

„Jdete se koupat“, nikoli „jdeme se koupat“. Pro člověka s demencí toto může být matoucí a může tomu rozumět tak, že se s ním bude koupat i pečující osoba

CO JE DOBRÉ VĚDĚT?

- * **Osobní hygiena** – člověk s demencí nemusí mít potřebu se mýt. Je vhodné udělat z hygieny příjemnou nenáročnou záležitost a nenutit ho ke koupání či sprchování nátlakem
- * **Oblékání** – člověk s onemocněním demence nemusí odhadnout, co si má vzít na sebe (v zimě by šel ven v krátkém rukávu, v létě v zimní bundě a čepici). Vedle toho také mívá problém se správným vrstvením oblečení
- * **WC** – vhodné je označení dveří toalety a přiměřené připomínání či přímo doprovodu na toaletu, pozor na možné uzamykání zevnitř toalety – člověk s demencí by si nemusel umět poradit s odemčením
- * **Jídlo** – člověk s onemocněním demence často zapomene, že už jedl. Má mnohem větší potřebu energie než zdravý člověk stejného věku
- * **Opakování** – člověk s demencí často zapomene, co řekl před chvílí. Proto může některé věci říkat vícekrát
- * **Ztracení, krádeže** – obvinění z krádeže nemocným člověkem může pramenit z nejistoty. Proto se na člověka s onemocněním demence nezlobte, pomozte mu věc hledat, berte člověka s onemocněním demence vážně

- * **Má lež krátké nohy?** – nehádáme se s nemocným, zda to, co vidí nebo slyší je pravda. Snažíme se obrátit pozornost k něčemu skutečnému. Snažíme se vyvarovat lhaní, ovšem v žádném případě striktně nevyvracíme člověku s demencí, že je to hloupost, že nemá pravdu apod. Pro něj je to stejná skutečnost jako pro nás jakákoli jiná

PEČUJETE? NEBOJTE SE POŽÁDAT O POMOC!

Jaké nejčastější **pocity** se objevují?

- ♣ *pečující osoba cítí vinu za to, že chce svého blízkého umístit do nějakého pobytového zařízení pro seniory*
- ♣ *pečující osoba se zlobí na sebe, že péči nezvládá*
ne vždy pečující osoba, chce, může a umí pečovat. Není nic špatného na tom, když požádá o pomoc někoho, kdo má s podobnou péčí zkušenosti
- ♣ *pečující osoba se zlobí na svého blízkého – jak se chová, co dělá nebo naopak co nedělá*
péče o člověka s onemocněním demence je fyzicky i psychicky náročná. Pečující osoba by měla mít možnost vypovídat se, odpočinout si, věnovat se i jiným věcem než pečování

♣ pečující osoba se cítí osaměle

pečující osoba se nemusí bát požádat o profesionální pomoc (terapie, psycholog, sociální pracovník apod.). Pokud se jí podaří mít dobré přátele, je to obrovská výhoda

	K čemu je dobré opatrovnictví, aneb nebojte se zastoupení	
---	--	---

CO je to *svéprávnost*?

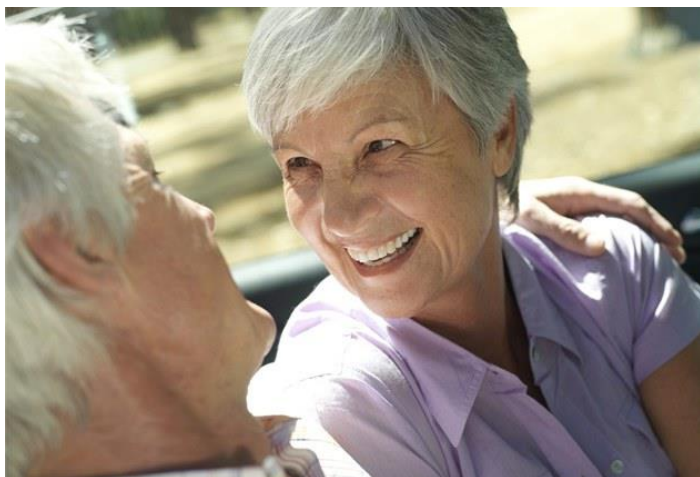
Je to způsobilost člověka nabývat práv a zavazovat se k povinnostem (**v běžném životě se jedná např. o uzavírání smluv, nákup potravin, zakoupení jízdenky, výběr peněz z banky, zaplacení elektřiny apod.**).

PROČ řešit možné zastoupení u Vašeho blízkého?

Pokud se výrazně zhoršují (nebo zhoršily) schopnosti člověka jako paměť, pozornost, vnímání, schopnost řeči (mluvit i porozumět), schopnost zvládat základní činnosti při péči o vlastní osobu, dochází k poruchám emocí (nálady, agrese) apod., člověk není schopen rozhodovat o tom, co je v jeho zájmu, neporozumí smlouvám ani jiným úkonům. Proto je vhodné tuto situaci řešit zastupováním člověka.

Na otázku, zda **může být člověk, který onemocněl Alzheimerovou nemocí, šťastný**, si odpovězme třemi citáty:

„Někteří lidé žijí šťastně a nevědí to.“ Vauvenargues Luc de

„Šťastný člověk nevnímá čas.“ Zweig S.

„Štěstí se nedá najít, není to nějaký trvalý stav. To je schopnost nitra.“ Kožík František

JAK je možné řešit zastoupení (dle občanského zákoníku)?

- **Předběžné prohlášení** – pokud člověk očekává, že v budoucnu bude nezpůsobilý právně jednat, může **předem** určit osobu, která tak bude činit za něj (lze užít např. u počátečního stadia Alzheimerovy demence apod.)
- **Nápomoc při rozhodování** – v tomto případě si člověk zvolí podpůrce, který mu může poradit s rozhodnutím. Samotné právní jednání však nečiní tento podpůrce, ale člověk sám. Smlouva o nápomoci musí být schválena soudem.
- **Zastoupení členem domácnosti** – po schválení soudem může člověka zastupovat potomek, předek, sourozenec, manžel nebo partner nebo osoba, která se zastoupeným žila před vznikem zastoupení ve společné domácnosti alespoň 3 roky. Zastoupení se vztahuje na obvyklé záležitosti, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného. Omezení je v nakládání s finančními prostředky.
- **Omezení svéprávnosti** – se užije jen tehdy, hrozila-li by člověku závažná újma a nepostačí-li vzhledem k jeho zájmům mírnější a méně omezující opatření. Člověk omezený ve svéprávnosti **není zbaven práva** samostatně právně jednat **v běžných záležitostech** každodenního života.
- **Opatrovník bez omezení svéprávnosti** – bez zásahu do svéprávnosti člověka zastupuje opatrovník v rozsahu, jaký **soud** vymezí.

CO to znamená v praxi?

Klienta sociální služby nejčastěji jeho zástupce zastupuje a jedná v jeho zájmu při uzavírání **smlouvy o poskytnutí sociální služby a dodatků k ní, při výdeji/příjmu finančních prostředků apod.**

Jakýkoli zástupce člověka, **nemůže** omezovat jeho práva jako je např. volný pohyb, co bude klient jíst, co si vezme na sebe, jestli se chce účastnit aktivit apod. Zástupce musí jednat v ZÁJMU zastoupeného, v opačném případě je informován soud o tom, že tak nečiní.

A na závěr:

pokud váháte, jestli je řešení zastoupení správným krokem nebo potřebujete ještě další informace, rády Vám je podají sociální pracovníce Domova V Podzámčí, případně se můžete obrátit na některý z okresních soudů.

Zastoupení člověka pro něj nemusí znamenat zhoršenou kvalitu života. Naopak.

Zastoupení Vašeho blízkého nejen v řízení o dávkách sociálních péče:

Pokud se rozhodnete, že nechcete řešit zastoupení Vašeho blízkého prostřednictvím uvedených možností, v případě vyřizování například příspěvku na péči či příspěvku na mobilitu může příslušný úřad ustanovit opatrovníka podle správního řádu.

Podívejme se na příklad při žádosti o příspěvek na péči:

Paní Alice vzhledem ke svému zdravotnímu stavu není schopna samostatně jednat. Její dcera o tom doložila krajské pobočce Úřadu práce lékařský posudek ošetřujícího lékaře paní Alice. Úřad na základě tohoto posudku ustanovil opatrovníka – dceru paní Alice.

V tomto případě se tedy nejedná o opatrovníka ustanoveného soudem, **ale pouze o ustanovení opatrovníka úřadem práce.** Opatrovník – dcera paní Alice bude svou maminku zastupovat **výhradně v řízení o příspěvku na péči.** Podepíše žádost, bude přebírat korespondenci v této věci, může podat odvolání proti rozhodnutí o příspěvku.

Jakmile tedy řízení skončí a na rozhodnutí úředník vyznačí právní moc, toto **zastupování – opatrovnictví automaticky zaniká.**

Kam se můžete obrátit o informace, o pomoc a z čeho jsme čerpali v těchto informacích?

- **Na pomoc pečujícím rodinám** – Česká Alzheimerovská společnost, 2003, ISBN 80-86541-10-x
- **Jak komunikovat s lidmi trpícími demencí** – SPIN, 2004
- **Česká Alzheimerovská společnost** <http://www.alzheimer.cz/>
- **Materiály pro pečující osoby** <http://www.vzpominkovi.cz/laicka-verejnost/materialy-pro-pacitnety-a-pecujici/>
- **Veřejný registr sociálních služeb** <http://iregistr.mpsv.cz/>
- **Alzheimerova nemoc, 300 tipů a rad, jak ji zvládat lépe**, Grada, 2008, 978-80-247-2320-4
- **Demence a jiné poruchy paměti**, Grada, 2009, 978-80-247-2454-6
- **Péče o člověka s demencí - Průvodce pro rodinné příslušníky**, Portál, 978-80-262-0154-0
- obrázky – google obrázky

KONTAKTY:

Web: www.domov-podzamci.cz

vedoucí sociálního úseku: Mgr. Tereza Horáková, mob.: 731 158 139, e-mail: socialni@domov-podzamci.cz

sociální pracovnice: Mgr. Soňa Vodičková, mob.: 601 326 550, e-mail: metodik@domov-podzamci.cz